



Perpinyà

"Mai no he format part d'aquella parròquia que, els caps de setmana del franquisme, pujava a Perpinyà a comprar formatges i llibres prohibits, a veure cinema marxista i algun film porno o altre, i a fotografiar-se sota la senyera del Castellet amb tota la nissaga embadalida, tant si vols com si no vols."

Lu de juliol, un divendres, me'n vaig anar a Perpinyà a veure *El Cachorro*, un espectacle de ballet-teatre, com se'n diu ara, que el meu bon amic Salvador Távora, el fundador i director de La Cuadra de Sevilla, ha realitzat per a la companyia de José Antonio, l'excel·lent ballarí que no fa gaire va dirigir el Ballet Nacional. L'espectacle forma part de la cartellera de Les Estivales de Perpinyà, una manifestació cultural i artística que es defineix com un "festival de les cultures del Sud".

Vaig agafar el Talgo de Ginebra, que s'atura a Perpinyà i, en arribar a l'estació, un taxi em va dur a l'Hôtel de France, que cau a trossos però on encara s'aguanten, a la paret esquerra de la recepció, les fotografies dels presidents Macià i Tarradellas, un president Tarradellas que, en veure'm arribar, em contemplà tot dient-me: "A veure com et portes, Joanet". El conserge, un noi molt simpàtic, em deixà 50 francs per pagar el taxi, em donà la clau de l'habitació i, en un francès correctíssim, m'informà que: "La senyora marquesa (la senyora marquesa vídua de Tarradellas) encara ens visita de tant en tant". L'habitació era "correcta": els llençols eren nets, el bany era relativament nou, la televisió tenia Canal +... Solament hi havia un petit defecte: la temperatura era de 38 graus i a la nevera només hi havia dues ampolles d'aigua i mitja dotzena d'aquestes infectes begudes enllaunades de la família de les coles, sense ni un grau d'alcohol. Només hi faltava un exemplar de la Bíblia. Vaig trucar a recepció i m'informaren que el bar de l'hotel era tancat. Així, doncs, vaig baixar al carrer, vaig buscar un banc, vaig canviar unes pressetes, vaig trobar una botiga de licors, vaig comprar una ampolla de mezcal -Ultramarine, "veritable mezcal d'Oaxaca"-, vaig comprar dues bosses de glaçons i em vaig tancar a l'habitació de l'hotel esperant l'hora d'anar al Palau dels Reis de Mallorca a veure *El Cachorro*.

Perpinyà, "la Catalana", com la companyia d'assegurances: "les cultures del Sud", "pont cultural entre França i Espanya", "ciutat-cruïlla de races i cultures"... Sempre m'he sentit un pèl incòmode a Perpinyà. Potser es deu al fet que no tinc *mémoire* de Perpinyà, si exceptuem la figura del meu avantpassat François de Sagarra, "second président mortier du Conseil Souverain du Roussillon, gouverneur des comtés de Cerdagne et de Roussillon, sous le règne de Louis XIV", l'anomenat "Scarpia catalan", el gran traïdor.

(*Ès un Sagarràs!*, un insult que, per sort, ja no se sent als carrers de Perpinyà. "Sagarra", escriu un historiador, "n'existe plus qu'à l'état de fantôme, errant, la nuit, dans les allées désertes de l'ancien palais de la Diputation, siège de la Royale Audience et de la Cour du Conseil Souverain").

Mai no he format part d'aquella parròquia que, els caps de setmana del franquisme, pujava a Perpinyà a comprar formatges i llibres prohibits, a veure cinema marxista i algun film porno o altre, i a fotografiar-se sota la senyera del Castellet amb tota la nissaga embadalida, tant si vols com si no vols. Perpinyà, per mi, és la ciutat del Joan i de l'Ivette. En Joan és en Joan Borrell, també conegut per Jean Borreill, Joan Puig i Joan Volker (fill del poble)... Joan Borrell (Tuïr, 1938-París 1992). Tots dos teníem la mateixa edat, tots dos érem capricorns: ell era del primer de gener i jo del 8. En Joan Borrell, el vaig conèixer a Perpinyà arran de l'*Affaire de la Torna*, on em va dur amb el seu cotxe un bon amic i company de Borrell, en Jordi Estivill. Es tractava d'organitzar un acte de solidaritat amb Els Joglars a la universitat de Perpinyà i, alhora, de presentar l'estrena de la versió de l'espectacle que s'havia rodat d'amagatotis a Barcelona. En Borrell, "l'anarquista dolç", era el meu interlocutor a Perpinyà, la persona que m'havia de posar en contacte amb el rector de la universitat i amb els estudiants que abonaven les accions a dur a terme.

Va ser en Borrell qui em va presentar l'Ivette, o potser va ser ella mateixa qui es va presentar (l'Ivette sempre ha sabut espavilar-se tota soleta). L'*affaire* de La Torna va passar, com tants d'altres *affaires*, i la meua amistat amb en Joan i l'Ivette va anar creixent dia darrere dia i es va anar fent cada cop més generosa. Amb l'Ivette solia trobar-me a Perpinyà -llavors el president Tarradellas encara no tenia la seva vigilatografia a l'Hôtel de France i les habitacions, tot i ser igualment tronades, ens semblaven molt més hospitalàries-, o bé ens trobàvem tots tres a París, a casa d'en Joan i la seva dona, la Geneviève, rue Charlot. En Joan, l'única persona amb qui he parlat català a París, a part en Just Cabot, el president Tarradellas i en Dalí, em va descobrir el Rosselló, el Perpinyà de la seva infantesa, quan al col·legi hi havia un rètol que deia: "*Soyez propres, parlez français*". Joan Borrell, o Borreill, o Puig, o Volker... ("né en Catalogne française en 1938, écrivain et philosophe, enseignant à Paris-VIII, directeur du



programme au Collège International de Philosophie...”, com es pot llegir a la contracoberta del seu darrer llibre, pòstum, *La raison nomade*. Payot & Rivage, 1993), em va descobrir un país de revoltes camperoles que anaven molt més enllà de les mans netes o de les mans brutes, del català o del francès. També em va descobrir Irlanda, la seva Irlanda, i més d'una tarda vam acabar, a París, en un pub de la cadena Guinness, on en Joan, un pèl trompa, em parlava de Joyce i jo li deia que aquell personatge em recordava molt les històries que explicaven les senyores burgeses del seu poble sobre aquella gent imprementable i inconfessable que, de nit, els gendarmes engabiaven als camps d'Argelers, de Ribesaltes, de Sant Cebrià i el Barcarès...

Per altra banda, l'Ivette em parlava de la família de la seva mare, meitat pirates, meitat camperols, gent sense cap mena de cultura que es va anar obrint camí en la policia i en l'exèrcit —un dels germans de la seva àvia va esdevenir famós com a governador de Caïena—, fins a arribar a la seva mare, una dona subscripta a La Pléiade i gràcies a la qual vaig saber l'existència del meu famós avantpassat, l'*Scarpia catalan*.

Ja fa uns quants anys que no he tornat a Perpinyà amb l'Ivette. Els seus pares són morts. En Joan Borrell també. El fantasma de

François de Sagarra ja no volta pels carrerons de la vila. “On le retrouve surtout dans les études que nos historiens lui ont consacrées, et il apparaît alors desséché et prêt à s'effriter comme une araignée écrasée entre les pages d'un poussièreux in-octavo”. Igual que jo em trobava el primer de juliol entre els llençols de l'habitació 222 de l'Hôtel de France, sota l'advocació dels presidents Macià i Tarradellas, veient a la tele un thriller ianqui en versió original (Canal +), mamant mezcal “*hecho en México*”, tot esperant l'hora d'anar a veure *El Cachorro* —Triana, gitanos— al Palau dels Reis de Mallorca, a Perpinyà, dins Les Estivales, les cultures del Sud. Com deien al Casino del Voló: “*Rien ne va plus!*”.

Joan de Sagarra

Carrer de Perpinyà.